

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav speciálněpedagogických studií

PAVLA BENEŠOVÁ

3. ročník – program celoživotního vzdělávání

Program: Studium k rozšíření odborné kvalifikace k získání kvalifikace speciálního pedagoga

ČEŠTINA JAKO DRUHÝ JAZYK V MATEŘSKÉ ŠKOLE

Závěrečná písemná práce

Vedoucí závěrečné písemné práce: prof. Mgr. Kateřina Vitásková, Ph.D.

OLOMOUC 2026

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem závěrečnou písemnou práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů, literatury a elektronických zdrojů.

V Praze dne

(Vlastnoruční podpis)

Poděkování

Děkuji vedoucí(mu) práce prof. Mgr. Kateřině Vitáskové, Ph.D. za odborné vedení závěrečné písemné práce, poskytování rad a materiálních podkladů k práci, ale i učitelům mateřských škol, u nichž jsem prováděla výzkum.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Mgr. Pavla Benešová DiS. et DiS.
Katedra:	Ústav speciálněpedagogických studií
Vedoucí práce:	prof. Mgr. Kateřina Vitásková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2026
Název práce:	ČEŠTINA JAKO DRUHÝ JAZYK V MATEŘSKÉ ŠKOLE
Název v angličtině:	Czech as a Second Language in Kindergarten
Zvolený typ práce:	Závěrečná
Anotace práce:	Cílem práce je seznámení s metodou KIKUS a využití jejích prvků při tvoření lekcí češtiny jako druhého jazyka pro děti z mateřských škol. Práce zpracovává téma Čeština jako druhý jazyk v mateřské škole. V teoretické části nás seznamuje s problematikou předškolního vzdělávání, adaptace, jazyka a řeči, metodou KIKUS, legislativou ovlivňující tuto tematiku. V praktické části jsou realizovány 2 lekce inspirované metodou KIKUS, které zároveň aplikují prvky všech jazykových rovin.
Klíčová slova:	dítě s odlišným mateřským jazykem, KIKUS, mateřská škola, cizinec, jazyk, kultura
Anotace v angličtině:	The aim of this thesis is to introduce the KIKUS method and to demonstrate how its elements can be used in designing Czech lessons as a second language for preschool children. This thesis addresses the topic of Czech as a second language in kindergarten. The theoretical section introduces the issues of preschool education, adaptation, language and speech, the KIKUS method and the legislation affecting this topic. The practical section presents two lessons inspired by the KIKUS method, which also apply elements from all language levels.
Klíčová slova v angličtině:	child with a different native language, KIKUS, kindergarten, foreigner, language, culture
Přílohy vázané v práci:	1
Rozsah práce:	26 stran (vlastní text práce, str. 6–31)
Jazyk práce:	český

Obsah

Úvod.....	6
Teoretická část.....	7
1 Možnosti předškolního vzdělávání v České republice.....	8
1.1 Adaptace dítěte s odlišným mateřským jazykem v mateřské škole.....	8
1.2 Legislativa upravující vzdělávání dětí cizinců.....	8
2 Jazyk a řeč.....	11
2.1 Jazyk a řeč v předškolním období.....	12
3 Metoda KIKUS v ČR.....	13
3.1 Výstavba jedné lekce dle metody KIKUS.....	15
4 Praktická část.....	16
4.1 Výzkumné cíle a otázky.....	16
4.2 Metodologie.....	16
4.3 Realizace lekcí.....	17
4.3.1 Vlastní realizace.....	17
4.4 Diskuze.....	24
Závěr.....	27
Seznam literatury.....	28
Seznam zkratk.....	30
Seznam příloh.....	31
Příloha č. 1.....	32

Úvod

Mnoho let se zajímám o vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem v mateřské škole. Pracuji jako ředitelka a zároveň učitelka v mateřské škole ČTYŘLÍSTEK na Praze 13, kterou navštěvuje přibližně 70 % dětí s odlišným mateřským jazykem různých národností.

Absolvovala jsem několik kurzů od Mety, InBáze, Centra pro integraci cizinců, Člověka v tísní, dvou semestrální zdokonalovací kurz k výuce češtiny jako cizího jazyka na Ústavu jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy, ale mám ještě velký kus cesty ve vzdělávání v této oblasti před sebou, protože dětí s odlišným mateřským jazykem je v naší mateřské škole opravdu vysoký počet. Jedná se o děti z celého světa (USA, Albánie, Ukrajina, Rusko, Vietnam, Mongolsko, Bulharsko, Moldávie, Indie) a ne o skupinu dětí se společným odlišným mateřským jazykem.

Denně motivujeme tyto děti, aby zkoušely komunikovat v češtině, vyhledáváme a kontaktujeme poměrně velký počet tlumočnicků pro komunikaci s rodiči, neustále získáváme informace o dalších kulturách (obměna dětí, nové kultury). Na druhou stranu pedagog se musí celý život vzdělávat a poznávat jiné národy, život a kulturu v jiných zemích je velmi zajímavé a inspirativní.

Všechny děti s odlišným mateřským jazykem (od 3 let, po adaptaci) navštěvují v naší škole lekce češtiny jako druhého jazyka, ve kterých se objevují prvky metody KIKUS (se souhlasem jejich rodičů), všechny tyto děti mají zpracován Plán pedagogické podpory prvního stupně.

V teoretické části této práce popisují možnosti předškolního vzdělávání, včetně adaptace dětí – cizinců v České republice, jazyk a řeč (včetně češtiny jako druhého jazyka) a popisují metodu KIKUS jako jednu z možností jak učit děti s odlišným mateřským jazykem češtinu.

V praktické části jsou zpracovány dvě ukázkové lekce inspirované metodou KIKUS pro děti předškolního věku s náměty na aktivity, které je vhodné zařadit při práci s dětmi s odlišným mateřským jazykem a do lekcí metody KIKUS.

Hlavní cílem mé závěrečné práce je seznámení s metodou KIKUS a využití jejích prvků při tvoření lekcí češtiny jako druhého jazyka pro děti z mateřských škol.

Teoretická část

1 Možnosti předškolního vzdělávání v České republice

Zřizovatelem většiny škol je obec (popř. svazek obcí). Zřizovatelem může být i krajský úřad, některá ministerstva, církev či soukromé osoby, nadace. Mateřské školy zpravidla navštěvují děti od tří do šesti let, přednostně se přijímají děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky. Pro všechny mateřské školy, které jsou zařazeny do Rejstříku škol a školských zařízení je závazný Rámcový vzdělávací program pro předškolní zařízení (RVP PV) (Školský zákon, 2004).

V České republice můžeme mezi mateřskými školami najít i ty, které mají alternativní program. Jedná se zejména o Waldorfskou pedagogiku, Montessori systém, Daltonský plán, Začít spolu, Mateřská škola podporující zdraví, lesní mateřské školy, Situationsansatz, a Reggio pedagogiku (Opravilová, 2016).

1.1 Adaptace dítěte s odlišným mateřským jazykem v mateřské škole

Před nástupem do mateřské školy je pro lepší adaptaci dítěte vhodné vyrobení či zakoupení komunikačních kartiček, které se primárně využívají u dětí na spektru. Děti s odlišným mateřským jazykem mívají složitější adaptaci, je třeba k nim přistupovat se zvýšenou empatií, je vhodné navázat kontakt s někým, kdo učitelů na konci dne přetlumočí vše, co nám dítě potřebovalo sdělit (pokud rodiče také nekomunikují v českém jazyce). Dítě se bude ve škole cítit výrazně lépe až zvládne alespoň malé základy komunikace v češtině (Těthalová, 2016).

Barbora Nosálová (2018) ve své knize Učíme češtinu jako druhý jazyk uvádí další typy na úspěšnou adaptaci dítěte s odlišným mateřským jazykem. Je zde uveden například: individuální přístup, předmět z domova, patron (někdo z dětí), rituály, komunikace za pomoci maňáška, pravidelný denní režim, stejná učitelka, využití mateřského jazyka, dobrovolnost, odměna a pochvala.

Dle RVP PV (2025) je kladen velký důraz na wellbeing dítěte, tedy vytvoření pohodového prostředí pro dítě ve škole, ve třídě. Proto je důležité zaměřit se na co nejlepší adaptaci dítěte do mateřské školy a podpořit jeho komunikaci.

1.2 Legislativa upravující vzdělávání dětí cizinců

Legislativní dokumenty v České republice mají dvě základní podoby – zákony a vyhlášky. Mezi základní práva patří:

Zákon č. 2/1993 Sb. - Listina základních práv a svobod (PSP, 2026)

Zákon 104/1991 Sb. - Úmluva o právech dítěte (Česká republika ji ratifikovala v roce 1991 (Zákony pro lidi, 2026).

Mezi základní ustanovení, která můžeme v Listině základních práv a svobod (1993, nestr.) najít a vztahují se přímo problematice dětí – cizinců, patří v článku 3, odstavci 1, následující:

1. *„Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.“*

2. V článku 15, odstavci 1:

„Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání je zaručena. Každý má právo změnit své náboženství nebo víru anebo být bez náboženského vyznání.“

Úmluva o právech dítěte (1991) je postavena na principu 3P:

- 1) Provision – práva dítěte na přežití, rozvoj, vývoj.
- 2) Protection – ochrana dítěte před násilím, vykořisťováním, zneužíváním, škodlivými vlivy.
- 3) Participation - účast dítěte na rozhodování o věcech, které se ho týkají.

Mezi právní předpisy, které upravují vzdělávání dětí cizinců v mateřských školách, můžeme zahrnout následující:

1. Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ (MŠMT, 2026).
2. Školský zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Zákony pro lidi, 2026).
3. Vyhláška č. 72/2005 Sb., resp. č. 116/2011 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních (Zákony pro lidi, 2026).
4. Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných (Zákony pro lidi, 2026).
5. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (NPI, 2026).

Školský zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání upravuje vzdělávání na různých úrovních, tedy i předškolní. Důležitý je zvláště §2 Zásady a cíle vzdělávání. Tento paragraf zaručuje rovný přístup ke

vzdělávání bez jakékoli diskriminace z důvodu rasy, barvy pleti, národnosti, jazyka, etnického původu. Dle §13 je vyučovacím jazykem jazyk český (mimo národnostních menšin, které splňují určité podmínky). §16, který upravuje podmínky vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami se týká většiny dětí – cizinců, které mají právo v případě potřeby na individuální vzdělávací plán (§18). § 20 upravuje přímo vzdělávání cizinců (kdy a za jakých podmínek mají právo na vzdělávání). §33 až §35 upravuje předškolní vzdělávání – jeho cíle a organizaci (MŠMT, 2013).

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních upravuje činnost pedagogicko-psychologických poraden a speciálně pedagogických center. Tato zařízení poskytují nejen služby klientovi (dítěti), ale také úzce spolupracují s jeho školou.

Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. Mezi děti se speciálními vzdělávacími potřebami mohou patřit i děti - cizinci. Dle této vyhlášky patří tyto děti do kategorie dítěte se sociálním znevýhodněním (z důvodu nedostatečné znalosti vyučovacího jazyka). Na základě této vyhlášky mají nárok na podpůrná a vyrovnávací opatření (asistent pedagoga, snížení počtu dětí ve třídě, speciální metody, postupy, individuální doučování češtiny jako druhého jazyka).

Jedním z hlavních principů Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (2025) je, aby program umožňoval rozvoj a vzdělávání každého jednotlivého dítěte dle jeho individuálních možností a potřeb. Uplatňuje se princip individualizace a diferenciací.

2 Jazyk a řeč

V Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání je část RVP PV věnována jazyku a řeči (podkapitola oblasti dítě a jeho psychika) a zároveň obsahuje klíčovou kompetenci komunikační. Pro školy zařazené v Rejstříku škol a školských zařízení je tedy povinností se této oblasti a kompetenci věnovat (RVP PV, 2025).

Pojem jazyk vysvětluje Čermák (2022, str. 13) takto:

„Jazyk je systém sloužící především jako základní prostředek lidské komunikace. Jeho komunikativní funkci obecně plní každý přirozený jazyk, a to v zásadě stejně uspokojivě. Tento systém slouží primárně ke kódování a dekodování sdělované informace mnoha druhů a porozumění takovým promluvám, resp. textům, které jsou náplní běžné i méně běžné komunikace.“

Pojem řeč můžeme dle Pecha a Hlaváče (2026, nestr.) chápat takto:

„Řeč je mnohoúčelovým nástrojem. Zastává celou řadu funkcí. Slouží komunikaci a myšlení, procesům poznávání a učení, regulaci sociálních vztahů i fyziologických funkcí (včetně autoregulace) a má důležitý význam v široké oblasti kultury.“

V řeči rozlišujeme čtyři jazykové roviny:

1. Lexikálně – sémantickou (aktivní a pasívní slovní zásoba).
2. Morfologicko-syntaktická (uplatňování gramatických pravidel).
3. Foneticko-fonologická (zvuková stránka řeči).
4. Pragmatická rovina (schopnost vyjádřit své různé komunikační záměry) (Lechta 2005, cit. podle Zacharové, 2016).

Ve školském systému se čím dál častěji setkáváme s dětmi, které česky neumí nebo je pro ně těžké komunikovat v našem jazyce. Potřebují čas, aby se naučily česky a zároveň aplikovat jiné metody pro osvojení češtiny jako druhého jazyka. Tento jazyk je totiž potřebný pro jejich přežití mezi vrstevníky, ve škole, v české společnosti (Linhartová et. al, 2020).

Hranice mezi pojmy cizí a druhý jazyk jsou poněkud rozkolísané. Většinou v praxi jako druhý jazyk označujeme jazyk, který je přítomný v oblasti, kde dítě (žák) žije, tento jazyk je zároveň velmi frekventovaný a významný. Nejedná se tedy o jazyk mateřský, ale o jazyk, který dítě obklopuje a je na něm existenčně závislé (Šebesta a kol., 2017 cit. podle Šormová, Hudáková a kol., 2019).

Pro lepší orientaci pro učitele mateřských škol v tomto tématu byla vytvořeno Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro povinné předškolní vzdělávání. V tomto dokumentu je uvedeno:

„Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro předškolní vzdělávání stanovuje deset tematických okruhů pro jazykovou přípravu v mateřské škole. Určuje úroveň toho, co by dítě mělo zvládnout před vstupem do základní školy v oblastech poslechu a mluvení a sociokulturních kompetencí, aby mu stačila podpora učitele v rámci běžné třídy. Pro lepší názornost jsou v kurikulu uvedeny i příklady slovní zásoby a větných konstrukcí, které se vážou k jednotlivým tématům, a doporučené materiály k využití“ (Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro povinné předškolní vzdělávání, 2021, str. 3).

2.1 Jazyk a řeč v předškolním období

Předškolní období od 3 do 7 let. Konec tohoto období neurčuje přesně věk, ale nástup do základní školy. Pro toto období je charakteristická stabilizace vlastní pozice a diferenciací vztahu ke světu, který je ovlivněn představivostí a intuitivním uvažováním. Toto období se často označuje jako období iniciativy (dítě má potřebu něco zvládnout, vytvořit). Zároveň je třeba chápat předškolní věk i jako přípravu na začlenění do společnosti (Vágnerová, Lisá, 2021).

Pokud se zaměříme vzhledem k zaměření této práce na rozvoj komunikace, dochází kolem třetího roku k velkému nárůstu aktivní slovní zásoby. Zdokonalují se motorické a oromotorické schopnosti dítěte. Objevují se i pojmy všeobecnějšího charakteru. Od třech a půl roku věku se gramatická stránka řeči stále více přibližuje normě, v 6 letech by měl být plně v normě (Hlavinková, 2021).

Rozvoj slovní zásoby podporují otázky „co?“ (z období batolete může přetrvávat), „proč?“ a „jak“?. Dítě začíná chápat komplexněji, začíná používat příslovce, předložky, spojky pro svoje vyjádření. Předškolní děti v komunikaci často napodobují dospělé či starší kamarády, rády experimentují s novými slovními výrazy. Přibližně od 4 let děti začínají mluvit ve složitějších větách, souvětích. Dítě v komunikaci zastupuje roli jak vypravěče, tak posluchače, učí se respektovat pravidla komunikace (Vágnerová, Lisá, 2021).

V případě příznivého vývoje dítě v šesti letech ovládá z hlediska morfologicko-syntaktické roviny gramaticky správnou výslovnost, z hlediska lexikálně-sémantické roviny až 3000 slov. V rovině foneticko-fonologické mohou přetrvávat obtíže u ř a diferenciací č, š, ž a c, s, z, v pragmatické rovině dokáže komunikovat přiměřeně dané komunikační situaci (Hlavinková, 2021).

3 Metoda KIKUS v ČR

Pro úspěšnou adaptaci dítěte s odlišným mateřským jazykem v mateřské škole je důležitá jazyková podpora v češtině jako druhém jazyce. Jednou z možností pro osvojení českého jazyka pro předškolní děti je metoda KIKUS. Metoda je z Německa a její autorkou je pedagožka Edgardis Garlin. Lekce probíhají dvakrát týdně, 30 až 60 minut. Pracuje se s tématy, lekce má úvodní a závěrečný rituál s písničkou či s básničkou, metoda se zaměřuje i na výslovnost a gramatiku. Postupně se nabaluje jazykový obsah. Název metody KIKUS je zkratka z prvních písmen ze slov Kinder in kulturen und sprachen, což se dá přeložit jako Děti v kulturách a jazycích. Jedná se o ucelený program, který rozvíjí a podporuje ranou vícejazyčnost u dětí a který se v první řadě věnuje zprostředkování mluveného jazyka (Garlin, 2019).

Metoda KIKUS funguje na principu cílené jazykové podpory dětí v malé skupině v kurzu, na upevnění jazykových kompetencí získaných v rámci docházky do mateřské školy a podpory mateřského jazyka dětí v prostředí rodiny (Nosálová a kol., 2018).

„Metoda KIKUS je v zahraničí uplatňována především skrze aktivity neziskové organizace s názvem Zentrum für kindliche Mehrsprachigkeit e.V. (Centrum pro dětskou vícejazyčnost – dále ZKM), jejímž členem je autorka metody Dr. Edgardis Garlin. ZKM na svých webových stránkách uvádí seznam certifikovaných předškolních zařízení, která využívají metodu KIKUS a jejich pracovníci se účastní kurzu KIKUS“ (Poláková, 2019).

Mezi tři pilíře metody, které působí na dítě, v metodě KIKUS patří:

1. Rodiče (sociální prostředí a blízké osoby) – důležitá je hlavně informovanost o kurzu, spolupráce při domácích úkolech.
2. Mateřská škola – pedagogický personál.
3. Jazyková výuka v kurzu KIKUS (Nosálová a kol., 2018).

Jazykové chvíle pro děti by měly probíhat v menších skupinách dětí (4-8 dětí), doba trvání jedné lekce 30-90 minut, počet setkání 1-2 v týdnu, důraz je na kvalifikované vedení. Zároveň je nutné při těchto setkáních aplikovat zásady v kurzu dle metody KIKUS. Mezi ně patří, že každé dítě přijde na řadu, aktivní zapojení mateřského jazyka dítěte, opravování chyb s citem, snažit se dítě dostat co nejdříve do role mluvčího, stabilní struktura lekce (Garlin, 2019).

Metoda KIKUS má vytvořeny vlastní didaktické pomůcky a materiály:

1. Pracovní listy 1, 2, 3 (k opakování a prohloubení slovní zásoby, pro spolupráci s rodiči, propojení češtiny a mateřského jazyka).

2. Obrázkový materiál (2 velikosti - obrázkové karty pro práci ve skupině nebo s jednotlivci a pracovní listy s obrázkovými kartičkami k opakování a prohloubení slovní zásoby),

3. CD Guten Morgen (písničky k upevnění slovní zásoby či nové slovní zásobě).

4. Metodická příručka (obsahuje popis didaktických materiálů

5. Interaktivní software KIKUS Digital (možnost pro učitele tvořit si vlastní materiály s využitím stejných obrázků) (Nosálová a kol., 2018).

Mezi další pomůcky řadíme kouzelný pytel či šátek, panenka Mimi a Momo, obrázky nebo nálepky za odměnu (za splněný domácí úkol), mluvící koule, naslouchací mušle, reálné objekty a jejich zmenšeniny, obrázkové knihy, společenské hry (Garlin, 2019).

Metoda KIKUS nabízí pro jazykovou podporu dětí s odlišným mateřským jazykem také konkrétní témata, jejichž řazení vychází z obvyklého řazení témat v předškolních zařízeních během školního roku:

1. Já,
2. Já – ty – skupina,
3. Tělo,
4. Rodina,
5. Oblečení,
6. Pracovní materiály,
7. Barvy,
8. Zvířata,
9. Vánoce,
10. Jídlo,
11. Počet,
12. Karneval,
13. Činnosti,
14. Bydlení,
15. Tvary,
16. Velikonoce,
17. Okolní svět,
18. Čas,
19. Počasí (Poláková, 2019).

3.1 Výstavba jedné lekce dle metody KIKUS

Každá lekce by měla mít jasně danou strukturu, která se opakuje v každé lekci (podpoří bezpečí a orientaci u dětí). V lekci dodržujeme základní didaktické principy (střídání klidných a rušných činností, opakování, různé typy činností, od jednoduššího ke složitějšímu). Kurz by měl dětem přinášet radost. Nezapomínáme na práci s překvapením. Lekce může obsahovat například:

1. Úvodní rituál (píseň, báseň, říkanka) - vede k přechodu ke kurzu, navození atmosféry, uvolnění dětí,
2. opakování předchozí lekce – tématu (pohybová hra, píseň),
3. hlavní výuková část – nové téma nebo rozvíjející téma z minulé lekce,
4. pohybová hra – opakování předešlé lekce, propojeno i s novými naučenými jevy,
5. závěrečný rituál (píseň, báseň, říkanka) (Garlin, 2019).

4 Praktická část

Cílem praktické části je navrhnout, realizovat a vyhodnotit dvě lekce inspirované metodou KIKUS. Zároveň tyto lekce budou děti seznamovat se všemi čtyřmi jazykovými rovinami. Jako učitelka a lektorka češtiny jako druhého jazyka vím, že učitelé v mateřské škole se poměrně často zaměřují na rozvoj slovní zásoby a ostatní jazykové roviny opomíjejí.

4.1 Výzkumné cíle a otázky

Hlavním cílem praktické části je vytvoření dvou lekcí češtiny jako druhého jazyka s prvky metody KIKUS, která zahrnují všechny jazykové roviny a jejich realizace.

Prvním dílčím cílem bude aplikovat do lekcí češtiny jako druhého jazyka prvky metody KIKUS tak, aby byly v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání a zároveň s kulturou školy.

Druhým dílčím cílem je do jednotlivých lekcí zahrnout za pomoci her všechny čtyři jazykové roviny.

Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka zní: V jaké míře a s jakými metodickými specifiky lze aplikovat prvky metody KIKUS při doučování češtiny jako druhého jazyka v mateřských školách?

Dílčí výzkumná otázka 1:

Jaký potenciál a limity má využití metody KIKUS při rozvoji češtiny jako druhého jazyka v mateřských školách?

Dílčí výzkumná otázka 2:

Jakým způsobem a s jakým úspěchem lze integrovat všechny čtyři jazykové roviny do struktury jedné lekce češtiny jako druhého jazyka v mateřské škole?

4.2 Metodologie

Jedná se o kvalitativní výzkum. Budou vytvořeny dvě lekce inspirované metodou KIKUS a na základě jejich realizace a zúčastněného, otevřeného pozorování budou hledány odpovědi na výzkumné otázky. Jedná se tedy akční výzkum -realizace vlastní vzdělávací aktivity.

4.3 Realizace lekcí

Pro realizaci lekcí jsem oslovila mateřské školy na Praze 13. Spolupráce proběhla s třemi mateřskými školami, které oslovily rodiče vícejazyčných dětí a získaly jejich souhlasy. Pro účely mé práce však tyto školy požadovaly anonymitu, proto jsou dále označeny A, B, C.

Kritéria výběru dětí

Výzkumný vzorek tvoří homogenní skupina dětí ve věku 4 a 5 let, které mají status cizince a navštěvují vybranou mateřskou školu. Cíleně byly zařazeny pouze děti, které doposud nemají zajištěno doučování češtiny jako druhého jazyka a zároveň úspěšně prošly fází počáteční adaptace. Tyto děti zároveň již nemají tzv. tiché období. Účast dětí je plně podmíněna informovaným souhlasem, který před zahájením lekcí jejich rodiče podepsali.

Kritéria hodnocení lekcí:

Lekce jsou vytvořeny plně v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání a jsou koncipovány jako metodický materiál vhodný pro děti v mateřské škole. Aktivita v lekci systematicky rozvíjí všechny čtyři jazykové roviny. K dosažení optimálních výsledků jsou využívány metody KIKUS, která podporuje přirozené osvojování jazyka u dětí předškolního věku.

Mateřská škola A

Tato mateřská škola má vysoké procento vícejazyčných dětí. Mají homogenní třídy. Děti v povinném předškolním vzdělávání mají doučování češtiny jako druhého jazyka (povinné od státu), ostatní děti ho nemají. Realizace se účastnilo 6 dětí – 3 chlapci a 3 dívky, 5 dětí bylo z Ukrajiny, 1 dívka z Vietnamu.

Mateřská škola B

Mateřská škola má pouze malé procento vícejazyčných dětí, nerealizuje vůbec doučování češtiny jako druhého jazyka (v příštím školním roce, ale budou muset začít). Realizace se účastnilo 6 dětí (4 dívky a 2 chlapci, všichni z Ukrajiny). Mateřská škola má heterogenní třídy.

Mateřská škola C

V mateřské škole je doučování češtiny jako druhého jazyka pouze u dětí v povinném předškolním vzdělávání. Ostatní děti mají možnost navštěvovat placené doučování mimo mateřskou školu. V této mateřské škole jsou heterogenní třídy. Realizace se účastnilo 6 dětí (4 chlapci z Vietnamu a 2 děvčata z Ukrajiny).

4.3.1 Vlastní realizace

Vlastní realizace měla tři části: přípravu, realizaci a evaluaci.

Příprava

V rámci přípravy byly osloveny mateřské školy, získání souhlasu rodičů, výběr dětí, navázání vztahu s dětmi.

Souhlasy rodičů jsou uloženy v jednotlivých mateřských školách, v příloze této práce je vložen vzor souhlasu.

Realizace

1. Ukázková lekce pro děti – Moje tělo

Cíl: rozvoj slovní zásoby v oblasti moje tělo, procvičení 1. a 4. pádu, množné číslo, práce s přízvukem, aktivity s frází (já mám ...)

obecný – slovní zásoba k tématu Moje tělo

dle RVP PV – domluvit se slovy i gesty (psychologická oblast – jazyk a řeč)

- pojmenovat části těla (biologická oblast)
- prožívat radost ze zvládnutého (psychologická oblast – sebepojetí, city, vůle)
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky (oblast sociálně-kulturní)
- spolupracovat s ostatními (interpersonální oblast)

Cílová skupina (třída/předmět): Mateřská škola, děti 4 - 5 let, úroveň mírně pokročilí

Popis:

Čas: 30 minut

Pomůcky: obrázky částí těla, látková kostka s kapsami, pracovní list KIKUS, smajlíci na zpětnou vazbu

Příprava:

1. Úvodní básnička

Dobrý den, dobrý den, (ukláníme se)

dneska máme krásný den. (obě ruce velký půlkruh)

Máme ruce na tleskání, (tleskáme)

nohy zase na dupání. (dupáme)

Dobrý den, dobrý den, (ukláníme se)

dneska zlobit nebudem. (ruce poloha "svícen"+ pohyb "ne")

2. Seznámení se slovní zásobou za pomoci obrázků

- hlava

- rameno (ramena)
- koleno (kolena)
- palec (palce)
- oko (oči)
- ucho (uši)
- pusa
- nos

varianty:

- ozvěna – učitel řekne název části těla na obrázku – děti zopakují
- učitel řekne název části těla na obrázku – děti řeknou, jak se daná část řekne v jejich mateřském jazyce
- kouzelný pytel – po seznámení se slovní zásobou si děti s učitelem podávají pytel mezi sebou a říkají: „Kdo to má, čím to je, u koho to zůstane?“ (z kurzu od paní Mileny Kmentové). U koho pytel zůstane, vyndá z pytle obrázek a pojmenuje část těla, která je na obrázku.

3. zvuková stránka slov

- vytleskání slov
- zazpívání slov (když zpíváme, nemáme přízvuk)

4. „Chňapačka“

- učitel řekne část těla a děti se snaží „chňapnout“ obrázek s jeho vyobrazením jako první
- děti se střídají – jedno dítě řekne část těla, ostatní děti i učitel „chňapají“, druhé dítě řekne ...

5. Obrázky do kostky

- společně s dětmi vložíme obrázky s částmi těla do kostky
- každé dítě hodí kostkou, co mu padne, pojmenuje + ukáže na svém těle

6. Návštěva procvičení fráze: Já mám + slovní zásoba ve čtvrtém pádu

- každé dítě má obrázek s některou částí těla
- když se dítě potká s kamarádem, řekne: „Já mám hlavu. A ty?“
- kamarád odpoví: „Já mám palec.“
- děti si vymění obrázky a pokračují k jinému kamarádovi

7. Písnička Hlava, ramena

Hlava, ramena, kolena, palce,

oči, uši, pusa, nos.

varianty:

- připojíme pohyb
- postupně zrychlujeme

8. Pracovní list

- doplnění částí těla dle slovní zásoby do obrázku – kreslím + pojmenuji (možnost ve spolupráci s rodiči dopsat slovní zásobu v mateřském jazyce dítěte)

9. Závěrečná básnička

Dobrý den, dobrý den,
dneska máme krásný den.

Máme ruce na tleskání,
nohy zase na dupání.

Dobrý den, dobrý den,

sejdeme se za týden. (máváme)

Evaluace: Mateřská škola A:

Děti úspěšně zvládly celou lekci a projevíly velmi kladnou odezvu, což samy vyjádřily v závěrečném hodnocení pomocí smajlíků. Během aktivit děti občas přirozeně používaly svou mateřštinu, což je v souladu s principy metody KIKUS. Všem účastníkům se podařilo úspěšně osvojit všechna nová slova. Jediným drobným nedostatkem byl sklon k nesprávnému dlouhému přízvuku u slova „uši“ (výslovnost jako „úši“), na což bude potřeba se zaměřit při následném opakování. Zároveň dětem pomohla vizualizace za pomoci barevné pružiny.

Mateřská škola B:

Děti úspěšně zvládly celou lekci a během všech aktivit komunikovaly výhradně v českém jazyce bez použití mateřštiny. Všichni účastníci si spolehlivě osvojili všechna nová slova včetně jejich správné výslovnosti. Závěrečné hodnocení ze strany dětí bylo kladné, což děti samy nadšeně vyjádřily pomocí připravených smajlíků.

Mateřská škola C:

Celá lekce proběhla úspěšně a děti bez problémů dosáhly stanovených cílů, včetně osvojení kompletní slovní zásoby. V souladu s metodou KIKUS bylo v průběhu aktivit zaznamenáno občasné využití mateřštiny, a to specificky u vietnamských chlapců, pro které to byl přirozený podpůrný krok. Závěr lekce patřil reflexi, kde děti vyjádřily svou spokojenost kladným hodnocením pomocí smajlíků.

Celková evaluace lekce:

Připravená první lekce je plně v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání a svým obsahem i formou zcela odpovídá věkovým specifickým dětem v mateřské škole. Výuka rozvíjí všechny čtyři jazykové roviny a k dosahování cílů využívá prvky metody KIKUS, které zajišťují přirozenou a názornou jazykovou podporu.

2. Ukázková lekce pro děti - Domácí zvířata

Cíl: rozvoj slovní zásoby v oblasti domácí zvířata, procvičení 1. a 4. pádu, množné číslo, práce s přízvukem, aktivity s frází (to je ...)

obecný – slovní zásoba k tématu Domácí zvířata

dle RVP PV – záměrně se soustředit na činnost (psychologická oblast – poznávací schopnosti, ...)

- zacházet s hračkami, pomůckami (biologická oblast)
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků (psychologická oblast – sebepojetí, city, vůle)
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí (oblast sociálně-kulturní)
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje (interpersonální oblast)
- odpovídat, slovně reagovat (psychologická oblast – jazyk a řeč)

Cílová skupina (třída/předmět): Mateřská škola, děti 4 - 5 let, úroveň mírně pokročilí

Popis:

Čas: 30 minut

Pomůcky: obrázky domácích zvířat, kostka s kapsami, plastová zvířátka, látkový pytlík, barevné obruče (nebo něco jiného na vymezení místa), CD s písničkou Kráva, krávy, pracovní list

Příprava:

1. Úvodní básnička

Dobrý den, dobrý den, (ukláníme se)

dneska máme krásný den. (obě ruce velký půlkruh)

Máme ruce na tleskání, (tleskáme)

nohy zase na dupání. (dupáme)

Dobrý den, dobrý den, (ukláníme se)

dneska zlobit nebudem. (ruce poloha "svícen"+ pohyb "ne")

2. seznámení se slovní zásobou za pomoci obrázků:

Kráva

Pes

Kočka

Koza

Ovce

Prase

Slepice

Kůň

3. Zvuková stránka slov

- délka slabik za pomoci barevné pružiny a jejího natahování (dlouhá slabika – pružinu natáhnu)

4. Kouzelný pytlík

- učitel vloží do látkového pytlíku plastová zvířata stejná, jako jsou na obrázcích, vkládá je jednotlivě do pytlíku a dané zvíře vždy pojmenuje: „To je (děti zopakují)“
- děti se postaví do kruhu a říká se básnička, při které si pytlík děti předávají mezi sebou: Kdo to má, kde to je, u koho to zůstane
- u koho pytlík zůstane, vyndá z pytlíku jedno zvíře, zkusí ho pojmenovat. (To je)
- zvíře se může, ale nemusí vrátit do pytlíku
- znovu se říká básnička a hra pokračuje
- obměna – u koho zůstane pytlík, zavře oči, vyndá zvíře a zkusí poznat pouze podle hmatu

5. Obrázky do kostky

- společně s dětmi vložíme obrázky se zvířaty do kostky
- dítě hodí kostkou, co mu padne, to pojmenuje + zkusí dramatizaci tohoto zvířete

6. Na trhu

- procvičení fráze: Prosím, dej mi + slovní zásoba ve čtvrtém pádu a Já mám + slovní zásoba, množné číslo
- každé dítě má plastové zvíře a stojí v jedné barevné obruči, učitel si vybere jeden z obrázků, které leží na zemi (obrázkem dolů), prohlédne si ho a najde mezi dětmi toho, kdo má stejné zvíře z plastu
- dojde k němu a řekne: Prosím, dej mi
- dítě učiteli předá plastové zvíře a vezme si obrázek, zkontroluje obrázek, zda obrázek zvířete souhlasí s plastovým zvířetem
- pokud ano, vymění si s učitelem místo

- dítě vrátí obrázek k ostatním, zamíchá je a vybere si obrázek nový
- hra se opakuje
- já mám 2 kozy (obrázek a plastové zvířátko), ... - množné číslo
- na závěr hry všichni vyjdou ze svých kruhů, děti chodí po tělocvičně a vzájemně si vyměňují zvířata
- použijí fráze: Já mám (zvíře dítěte). Prosím, dej mi(zvíře druhého dítěte), obrázky si vymění a jdou dál
- fráze Prosím, dej mi = je nová, Já mám = opakování

7. Krávy, krávy (Svěrák, Uhlíř) – taneček

popis:

Krávy, krávy, jak si vlastně povídáte, (točíme se v kole na jednu stranu)

krávy, krávy jakou máte řeč.

Krávy, krávy, jak si vlastně povídáte, (točíme se v kole na druhou stranu stranu)

krávy, krávy jakou máte řeč.

Bu, bu, bu..... (jdeme na čtyři a děláme krávu a bučíme).

Při dalších slokách napodobujeme další zvířata.

varianty:

- naučíme se zpívat první sloku a další sloky zpíváme již bez CD – doplníme zvířata z naší slovní zásoby
- tancujeme na celou skladbu z CD – musíme mít připraveny obrázky zvířat, která souvisí s neprobranou slovní zásobou

8. Pracovní list

- domácí zvířata a jejich produkty (slovní zásoba jídlo probrána v předchozích lekcích)
- vlna z ovce (dětí znají z oslav Velikonoc nebo dovysvětlit)

9. Závěrečná básnička

Dobrá den, dobrý den,

dneska máme krásný den.

Máme ruce na tleskání,

nohy zase na dupání.

Dobrá den, dobrý den,

sejdeme se za týden. (máváme)

Evaluace:

Mateřská škola A:

Všechny děti lekci úspěšně zvládly a osvojily si novou slovní zásobu. K nácviku správné délky slabik výrazně dopomohla názorná pomůcka v podobě pružiny. V průběhu aktivit děti občas přirozeně zapojovaly svou mateřštinu, což je v rámci principů metody KIKUS vhodným podporujícím prvkem. Na závěr lekce děti vyjádřily své pozitivní dojmy prostřednictvím neverbálního hodnocení pomocí palce nahoru.

Mateřská škola B:

Všechny děti lekci bez problémů zvládly a kompletně si osvojily novou slovní zásobu. V průběhu aktivit komunikovaly čistě v českém jazyce a neměly potřebu uchýlovat se k mateřštině. Na závěr lekce daly svou spokojenost najevo pozitivním neverbálním hodnocením v podobě palce nahoru.

Mateřská škola C:

Průběh lekce potvrdil úspěšné osvojení všech nových slov u všech zúčastněných dětí. Zaznamenáno bylo občasné zapojení mateřštiny u vietnamských chlapců, což plně koresponduje s podpůrnými principy konceptu KIKUS. Závěrečné hodnocení ze strany dětí bylo jednoznačně pozitivní, což projevily prostřednictvím palce nahoru.

Celková evaluace lekce:

Připravená první lekce je plně v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání (RVP PV) a svým obsahem i formou zcela odpovídá věkovým specifikům dětí v mateřské škole. Výuka rozvíjí všechny čtyři jazykové roviny a k dosahování cílů využívá prvky metody KIKUS, které zajišťují přirozenou a názornou jazykovou podporu.

Doplnění k evaluaci

Na realizaci byla vždy přítomna jedna z paní učitelek dané školky. Z mateřské školy A,C paní učitelka následně hrála s dětmi v rámci tělesné výchovy hru Hlava, ramena a děti si slova dobře upevnily. Děti z mateřské školy B hru nehrály, slova si potřebovaly znovu vybavit.

4.4 Diskuze

Ve své závěrečné práci jsem hledala odpovědi na dvě dílčí výzkumné otázky:

1. Jaký potenciál a limity má využití metody KIKUS při rozvoji češtiny jako druhého jazyka v mateřských školách?

Ano, prvky metody KIKUS jsou vhodné aplikovat do lekcí češtiny jako druhého

jazyka. Jedná se zejména o stavbu lekce, možnost použít mateřský jazyk, využití obrázkových kartiček.

Začlenění prvků metody KIKUS do lekcí češtiny jako druhého jazyka má velký potenciál. Kombinace jasně dané struktury, vizuálních karet a respektu k mateřskému jazyku dětí vytváří ideální podmínky pro rychlý rozvoj komunikativních kompetencí v souladu s RVP PV. Limity metody spočívají v nutnosti citlivě přizpůsobit materiály české gramatické a sladit skupinovou práci s organizačním chodem konkrétní školky.

2. Jakým způsobem a s jakým úspěchem lze integrovat všechny čtyři jazykové roviny do struktury jedné lekce češtiny jako druhého jazyka v mateřské škole?

Integrace všech čtyř jazykových rovin (foneticko-fonologické, lexikálně-sémantické, morfologicko-syntaktické a pragmatické) do struktury jedné lekce češtiny jako druhého jazyka v mateřské škole je nejen realizovatelná, ale z hlediska přirozeného osvojování jazyka také zásadní. V předškolním věku nelze jazyk drobit na izolované složky; děti vnímají řeč jako celek vázaný na konkrétní situace. Při integraci prvků metody KIKUS a v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání lze všechny čtyři roviny organicky propojit během jediné asi 30 minutové lekce s vysokou mírou úspěšnosti.

V obou ukázkových lekcích se pracuje se všemi čtyřmi rovinami. Je ale důležité je aplikovat za pomoci her. Všechny čtyři jazykové roviny se ještě více upevní, pokud je učitel přenesl do běžných aktivit na třídě.

Hlavní výzkumná otázka zní: V jaké míře a s jakými metodickými specifiky lze aplikovat prvky metody KIKUS při doučování češtiny jako druhého jazyka v mateřských školách?

Prvky metody KIKUS lze v českých mateřských školách aplikovat ve velmi vysoké míře, avšak nikoliv stoprocentně. Metoda byla původně vyvinuta pro němčinu, což přináší určitá specifika při přenosu do českého prostředí. Vysoká míra aplikace lze u struktury lekce (rituály, střídání aktivit, využití mateřštiny), práce s vizualizací (obrázkové karty, pracovní listy). Obezřetní musíme naopak být při gramatické složce (čeština je flektivní jazyk a němčina analyticko-flektivní), musíme hlavně dávat zřetel na české koncovky.

Doučování češtiny jako druhého jazyka za pomoci metody KIKUS je tedy možné a vhodné. Je hravou formou, děti baví a dá se přenést do běžného života třídy. Tato metoda se dá i velmi dobře přizpůsobit různým skupinám dětí. Obě dílčí výzkumné otázky tuto hlavní potvrdily.

Obě lekce v praktické části byly vytvořeny hlavně za pomoci knihy Metodika KIKUS (Garlin, 2019) a knihy Projekt S Knížkou do života a logopedická prevence (Hlavinková, 2021).

Metodika KIKUS byla převážně využívána na strukturu lekce, možné využití mateřštiny a k vytvoření návrhu jednotlivých aktivit. Kniha Projekt s Knížkou do života a logopedická prevence sloužila jako nástroj pro vytvoření obsahu aktivit na rozvoj všech čtyř jazykových rovin (jejich náročnost vzhledem k věku a jazykovému vývoji). Obě knihy byly použity i v teoretické části, teoretická část a praktická se tedy shodují.

Hlavním cílem praktické části bylo vytvoření dvou lekcí češtiny jako druhého jazyka s prvky metody KIKUS, která zahrnují všechny jazykové roviny a jejich realizace. Realizace byla uskutečněna ve třech mateřských školách, obsah lekce byl vhodný pro děti mezi čtvrtým a pátým rokem. Lekce splnily předem stanovená kritéria, evaluace dětí i učitelů byla kladná.

Prvním dílčím cílem bylo aplikovat do lekcí češtiny jako druhého jazyka prvky metody KIKUS tak, aby byly v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání a zároveň s kulturou školy. Protože u každé lekce byly stanoveny i cíle dle RVP PV, jsou lekce a RVP PV v souladu. Zároveň je metoda KIKUS realizována hravou formou a hra je jednou ze základních strategií RVP PV.

Druhým dílčím cílem je do jednotlivých lekcí zahrnout za pomoci her všechny čtyři jazykové roviny. I tento cíl byl splněn. Obě navrhované lekce obsahují čtyři jazykové roviny formou her a děti si všechny čtyři jazykové úrovně v těchto lekcích osvojily. Nejobtížnější byla práce s přízvukem – nejlépe se odbourává vizualizací (pružina) nebo zpěvem.

Praktická část odpovíděla na všechny výzkumné otázky a zároveň splnila všechny cíle této práce.

Závěr

Práce s dětmi s odlišným mateřským jazykem je krásná, ale velmi náročná. Učitel, který se věnuje těmto dětem, musí být velmi empatický, trpělivý, ale také tak trochu psycholog. Čeština je krásná řeč, bohatá na slovní zásobu, ale zároveň velmi těžká pro osvojení.

Dnes již naštěstí existuje mnoho materiálů a pomůcek pro výuku těchto dětí. Učitelé se také mohou vzdělávat v této oblasti na mnoha místech a větší podpora v této oblasti přichází i od státu. Děti s odlišným mateřským jazykem mohou být podpořeny podpůrným opatřením, které jim na základě vyšetření stanoví speciálně pedagogické centrum (SPC) či pedagogicko-psychologická poradna (PPP). Škola si může požádat o podporu např. Ministerstva vnitra České republiky (týká se pouze dětí cizinců), u Ministerstva školství, tělovýchovy a mládeže České republiky (rozvojové programy), OP JAK 2. Pokud má škola 4 a více dětí s odlišným mateřským jazykem v povinném předškolním vzdělávání, má povinnost doučování češtiny jako druhého jazyka pro tyto děti.

Naše mateřská škola se této problematice věnuje již dlouhodobě. Počet dětí s odlišným mateřským jazykem v naší škole totiž stále stoupá. Všechny paní učitelky byly Metou proškoleny pro práci s dětmi s odlišným mateřským jazykem a zároveň seznámeny s metodou KIKUS. Komplexní kurz na metodu KIKUS zatím v Čechách žádná organizace nenabízí. Přesto pomůcky a prvky této metody s oblibou využíváme při výuce češtiny jako druhého jazyka u dětí s odlišným mateřským jazykem a děti mají tuto metodu moc rády.

Zároveň jsem měla možnost navštívit mnoho zemí Evropské unie (Portugalsko, Španělsko, Francie, Německo, Nizozemí, Švédsko), pozorovat tuto problematiku a porovnávat s našimi podmínkami. Tyto stáže byly pro mě velmi obohacující a mají vliv na mojí práci s dětmi s odlišným mateřským jazykem.

Tato práce mi pomohla se na tuto problematiku podívat komplexněji a vytvořit ukázkové lekce (které jsem dlouho odkládala).

Seznam literatury

ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda*. Praha: Karolinum, 2022. ISBN 978-80-246-5405-8.

GARLIN, Edgardis. *Metoda KIKUS* (2019). [online]. Nestr. [cit. 2026-06-07].
Dostupné z: <https://inkluzivniskola.cz/kikus%3E/>

HLAVINKOVÁ, Alena . *Projekt S knížkou do života (Bookstart) a logopedická prevence*. Metodická příručka pro práci knihoven. Praha: Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut, 2021. ISBN 978-80-7050-753-7.

KURIKULUM ČEŠTINY JAKO DRUHÉHO JAZYKA PRO POVINNÉ PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ [online]. [cit. 2026-06-07].

Dostupné z: [file:///C:/Users/mgrpa/Downloads/I_Kurikulum_PV%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/mgrpa/Downloads/I_Kurikulum_PV%20(5).pdf)

LINHARTOVÁ, Tereza. RISTIČ, Petra. HANOUSHKOVÁ, Kateřina. CHMELÍKOVÁ, Kristýna. BROUMOVÁ, Klára. *Nápadníček aktivit pro MŠ*. Praha: Meta, 2020. ISBN 978-80-88171-25-6.

OPRAVILOVÁ, Eva. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5107-8 .

PECH, Karel. HLAVÁČ, Sáva. *Řeč – zvuk a význam*. [online]. [cit. 2026-06-07]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2542>

POLÁKOVÁ, Tereza. *Poskytování jazykové podpory dětem s odlišným mateřským jazykem v předškolním věku*. [online]. [cit. 2026-06-07]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/77231>

PŘEDPIS Č. 72/2005 SB. - VYHLÁŠKA O POSKYTOVÁNÍ PORADENSKÝCH SLUŽEB VE ŠKOLÁCH A ŠKOLSKÝCH PORADENSKÝCH ZAŘÍZENÍCH, [online]. [cit. 2026-06-07]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-72>

PŘEDPIS Č. 27/2016 SB. – VYHLÁŠKA O VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI A DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH, [online]. [cit. 2026-06-07]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-27>

RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, [online]. [cit. 2026-06-07]. Dostupné z: <https://prohlednout.rvp.cz/predskolni-vzdelavani>

STRATEGIE VZDĚLÁVACÍ POLITIKY ČR DO ROKU 2030+, [online]. [cit. 2026-06-07]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>

ŠORMOVÁ, Kateřina. HUDÁKOVÁ, Andrea a kol. *Čeština jako druhý jazyk. Metodická perspektiva*. Praha: Univerzita Karlova, 2019. ISBN 978-80-7308-966-5.

TĚTHALOVÁ, Marie. *Dítě potřebuje při překonávání jazykové bariéry podporu*. Informatorium, roč. 23, č. 2, s. 6-9, 2016. ISSN 1210-7506.

VÁGNEROVÁ, Marie. LISÁ, Lidka. *Vývojová psychologie dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

ZACHAROVÁ, Eva. *Komunikace v ošetrovatelské praxi*. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-271-0156-6.

ZÁKON Č. 2/1993 SB. LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD . [online]. [cit. 2026-06-07]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

ZÁKON Č. 104/1991 SB. ÚMLUVA O PRÁVECH DÍTĚTE, [online]. [cit. 2026-06-07]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-104>

ZÁKON Č. 561/2004 SB. ZÁKON O PŘEDŠKOLNÍM, ZÁKLADNÍM, STŘEDNÍM, VYŠŠÍM ODBORNÉM A JINÉM VZDĚLÁVÁNÍ, [online]. [cit. 2026-06-07]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Seznam zkratk

KIKUS Kinder in kulturen und sprachen

RVP PV Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Informovaný souhlas

Příloha č. 1

Informovaný souhlas

Informovaný souhlas s účastí na lekci dle metody KIKUS

Vážení rodiče, zákonní zástupci,

jmenuji se Pavla Benešová a jsem studentkou Pedagogické fakulty na univerzitě Palackého v Olomouci. V rámci své závěrečné práce uskutečňuji výzkumné šetření, jehož cílem je vytvoření dvou lekcí češtiny jako druhého jazyka s prvky metody KIKUS, která zahrnují všechny jazykové roviny a jejich realizace. Výzkum je zcela anonymní, získané informace jsou důvěrné a budou sloužit pouze pro účely zmiňované závěrečné práce.

Předem děkuji za Vaši ochotu a spolupráci se podílet na výzkumném šetření.

Mgr. Pavla Benešová DiS. et DiS.

Souhlasím – nesouhlasím s účastí mého dítěte na lekci dle metody KIKUS.

Podpis rodiče/zákonného zástupce: